

Ecstasy Drug Checking in the Prague Nightlife Setting: Users' Attitudes and Experiences

MATUŠÁK, M.¹, MRAVČÍK, V.^{1,2}

1 | Charles University, First Faculty of Medicine and General University Hospital in Prague, Department of Addictology, Prague, Czech Republic

2 | Společnost Podané ruce, Brno, Czech Republic

Citation | MATUŠÁK, M., MRAVČÍK, V. Testování složení extáze v prostředí noční zábavy v Praze: postoje a zkušenosti uživatelů. *Adiktologie prevent. léčeb. praxi.* 2023; **6**(4); 232–239; <https://doi.org/10.35198/APLP/2023-004-0002>.

Background | Ecstasy is one of the most commonly used substances in nightlife setting. Its availability exclusively on the illicit market poses health risks. Drug checking programmes help to reduce these risks, but they are not implemented in the Czech Republic, partly because of the restrictive approach of law enforcement authorities. Users are thus left to rely on self-testing using colorimetric tests. **Aims** | The aim was to identify the attitudes of participants in dance events and their experiences with using ecstasy and checking its quality. **Methods** | A questionnaire survey was conducted in dance clubs with electronic dance music in Prague in March 2023. The research sample consisted of 144 attendees obtained by convenient non-probability sampling (66% men, average age 24.6 years), of whom 75% had experience with ecstasy use. **Results** | Concerns about more dangerous

substances in ecstasy tablets were expressed by 54%. Colorimetric tests had been used by 21%, and they were most commonly obtained through friends. Free ecstasy checking service would be used by 82% and 76% reported that they would not use ecstasy if the testing revealed a dangerous composition. 20% reported health problems attributed to the composition of ecstasy, and almost half know someone who has had health problems after taking ecstasy. **Conclusion** | Surveyed partygoers are interested in ecstasy drug checking services, and potential information about harmful content would influence their user behaviour towards risk reduction. The availability of colorimetric tests or more sophisticated testing services at dance events alongside other harm reduction interventions could significantly reduce the health risks associated with the use of ecstasy and other substances in recreational setting.

Keywords | MDMA – Ecstasy – Drug Checking – Nightlife – Recreational Setting

Submitted | 14 August 2023

Accepted | 20 November 2023

Grant affiliation | The article was written within the framework of Specific University Research No. 260632 and the Cooperatio programme, HEAS area.

Corresponding author | Martin Matušák, Charles University, First Faculty of Medicine and General University Hospital in Prague, Department of Addictology, Apolinářská 4, 128 00 Prague 2, Czech Republic

martinmatusak21@gmail.com

Testování složení extáze v prostředí noční zábavy v Praze: postoje a zkušenosti uživatelů

MATUŠÁK, M.¹, MRAVČÍK, V.^{1,2}

1 | Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta a Všeobecní fakultní nemocnice v Praze, Klinika adiktologie, Praha

2 | Společnost Podané ruce, Brno

Citace | MATUŠÁK, M., MRAVČÍK, V. Testování složení extáze v prostředí noční zábavy v Praze: postoje a zkušenosti uživatelů. *Adiktologie prevent. léčeb. praxi.* 2023; **6**(4); 232–239; <https://doi.org/10.35198/APLP/2023-004-0002>.

Východiska | Extáze patří k nejčastěji užívaným látkám v prostředí noční zábavy. Dostupná je výhradně na nelegálním trhu, což s sebou nese zdravotní rizika. Tato rizika pomáhají snížit programy testování látek, které nejsou v České republice standardně realizovány, mj. také vzhledem k restriktivnímu přístupu orgánů vymáhajících právo. Uživatelé jsou tak odkázáni na samotestování pomocí kolorimetrických testů. **Cíle** | Cílem bylo zjistit postoje a zkušenosti účastníků tanečních akcí s užíváním extáze, její kvalitou a testováním jejího složení. **Metody** | Byl proveden dotazníkový průzkum v tanečních klubech s elektronickou taneční hudbou v Praze v březnu 2023. Výzkumný soubor tvořilo 144 návštěvníků získaných namátkovým nepravděpodobnostním výběrem (66 % mužů, průměrný věk 24,6 let), z nich mělo 75 % zkušenost s užitím extáze. **Výsledky** | Obavy z výskytu nebezpečnějších látek v tabletách extáze vyjádřilo

54 % respondentů. Kolorimetrické testy někdy použilo 21 % respondentů, nejčastějším způsobem jejich získání byli přátelé. Bezplatnou službu testující složení extáze by využilo 82 % respondentů. Celkem 76 % uvedlo, že kdyby testování odhalilo nebezpečné složení, tak by extázi neužili. 20 % uvádělo zdravotní problémy připisované složení extáze a skoro polovina zná někoho, kdo měl zdravotní potíže po užití extáze. **Závěr** | Dotázaní účastníci tanečních akcí mají o služby poskytující testování složení extáze zájem a případná informace o nebezpečném obsahu by ovlivnila jejich uživatelské chování směrem ke snížení rizik. Dostupnost kolorimetrických testů nebo sofistikovanějších testovacích služeb na tanečních akcích spolu s dalšími harm reduction intervencemi může významně snížit zdravotní rizika vyplývající z užívání extáze a dalších látek v prostředí zábavy.

Klíčová slova | MDMA – Extáze – Testování drog – Noční život – Prostředí zábavy

Došlo do redakce | 14. srpna 2023

Přijato k tisku | 20. listopadu 2023

Grantová podpora | Článek je napsán v rámci Specifického vysokoškolského výzkumu č. 260632 a programu Cooperatio, oblast HEAS.

Korespondující autor | Martin Matušák, Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze, Apolinářská 4, 128 00 Praha 2

martinmatusak21@gmail.com

1 ÚVOD

Extáze patří mezi nejčastěji užívané psychoaktivní látky v prostředí noční zábavy, zejména na tanečních akcích. Prevalence jejího užívání v tomto prostředí je výrazně vyšší než v obecné populaci. Podle *Výroční zprávy o stavu ve věcech drog v České republice* z roku 2014 je celoživotní prevalence užívání extáze příznivci elektronické taneční hudby mezi roky 2000 až 2014 v rozmezí 53,7 % až 70,2 %. V roce 2014 byla celoživotní prevalence užívání extáze touto skupinou 62,6 %. Ve stejném časovém rozhraní je prevalence užívání extáze za posledních 12 měsíců 42,6 % až 54,2 % a za posledních 30 dní 16,5 % až 32,6 % (Mravčík et al., 2015).

V případě nelegálních psychoaktivních látek nelze uplatnit taková regulační pravidla jako u látek legálních a tím se zvyšují zdravotní rizika ve spojitosti s jejich užitím vyplývající z neznámé kvality výrobku. Kromě rizik, která běžně vyplývají z užívání psychoaktivní látky, tak hrozí i riziko neplánovaného užití větší dávky, přítomnosti neočekávané a potenciálně nebezpečné látky nebo nebezpečné kombinace látek. Mnoho nových psychoaktivních látek je nabízeno jako náhražka zavedených drog, což tato rizika zvyšuje (Barratt et al., 2018).

Služby poskytující testování složení snižují rizika vyplývající z nejednotné kvality nelegálních látek a jejich složení. Rizika snižují změnou uživatelského chování v době, kdy se chystá látku užít, poskytnutím krátké intervence a odkázáním na potřebné služby (Barratt et al., 2018). Ke změně chování uživatelů směrem ke snížení rizik dochází zejména, pokud je uživatel vystaven neočekávanému nebo podezřelému výsledku. Uživatelé, kteří jsou vystaveni takovým výsledkům, častěji uvádějí úmysl látku neužít, užít menší množství nebo vyhledat další informace o látce (Maghsoudi et al., 2022). Služby poskytující testování psychoaktivních látek mohou poskytovat poradenství skupině lidí, která by se k němu za normálních okolností nedostala, a harm reduction informace poskytované těmito službami mají tendenci šířit se efektem sněhové koule s nemalým veřejnozdravotním přínosem. Dosud neexistují důkazy o tom, že by testování složení zvyšovalo užívání nelegálních látek, existují však důkazy o tom, že tam, kde se provádí na festivalech, je počet výjezdů záchranné služby a hospitalizací nižší, než se očekávalo (Komesaroff & Lloyd-Jones, 2019).

Výsledky o složení látek jsou mimo jiné používány k vytvoření globálního obrazu různých trhů s psychoaktivními látkami. Tyto informace umožňují zjistit trendy a rozdíly mezi různými zeměmi a identifikovat nové psychoaktivní látky (Brunt et al., 2016; EMCDDA, 2019).

Specifické programy zaměřené na snižování rizik vyplývajících z užívání psychoaktivních látek v prostředí nočního života (na tanečních a hudebních akcích) jsou v posledních letech rozvíjením se odvětvím adiktologických služeb v ČR. Pokrytí prostředí nočního života a hudebních akcí těmito programy je však stále omezeno,

což souvisí s velmi limitovanou finanční podporou a faktem, že testování složení psychoaktivních látek v rámci prostředí zábavy považují orgány činné v trestním řízení za nelegální a v praxi proti jejich klientům zasahují, naposledy v únoru 2023 (MV ČR & Policie ČR, 2010; Chomynová et al., 2022; RVKPZ, 2023). V minulosti však tyto programy kvalitativní testy prováděly, přičemž jejich nabídka sloužila také jako nástroj kontaktu s cílovou skupinou (Chomynová et al., 2022). V roce 2020 byl zahájen výzkumný projekt Drugs-Info-Site, v jehož rámci je prováděn sběr vzorků k analýze jejich obsahu, varování před riziky souvisejícími s užitím a poradenství, a který monitoruje výskyt a vzorce užívání psychoaktivních látek v České republice (DrugsInfoSite, n. d.). Kromě tohoto výzkumného projektu není testování drog v ČR jako služba pro uživatele v současné době dostupné.

Vzhledem k nedostupnosti služeb pro testování složení se musí uživatelé spoléhat na výsledky testování psychoaktivních látek na internetu publikovaných ze zahraničí nebo na kolorimetrické reagenční testy. Jedná se o roztoky nebo papírky vyvolávající barevnou reakci při kontaktu s testovanou psychoaktivní látkou. Takové testovací sady jsou rychlé, levné a snadné k použití. Jejich nevýhodou je, že neposkytují přesné informace o čistotě nebo dávce látky a jejich přesnost je závislá na subjektivním posouzení výsledku. Kolorimetrické reagenční testy také neodhalují potenciálně nebezpečné příměsi, pokud se na ně specificky netestuje (Peacock et al., 2021). Testování složení reagenčními testy lze však upřesnit zvýšením počtu použitých reagensů, zejména v případě nejistých výsledků (Fregonese et al., 2021). Nevýhodou samotného testování pomocí reagenčních testů, ve srovnání se službami poskytujícími testování složení psychoaktivních látek, je kromě jejich omezených informací o látce i absence příležitosti intervence od poradce.

Co se ČR týče, je tato oblast prostředí nočního života nedostatečně prozkoumána, zejména pokud jde o zkušenosti s testováním složení extáze a potenciální harm reduction efekt těchto intervencí.

2 CÍLE

Hlavním cílem výzkumu bylo zjistit postoje a zkušenosti lidí účastnících se tanečních akcí s elektronickou hudbou v Praze ohledně složení extáze a testování jejího složení. Vedlejším cílem práce bylo zmapovat zkušenosti s užíváním extáze mezi návštěvníky.

3 METODY

Výzkum probíhal formou dotazníkového průřezového šetření. Data byla získávána od návštěvníků tanečních akcí přímo v prostorách klubů. Pro sběr dat a oslovení návštěvníků bylo vybráno tišší, často frekventované a lépe osvětlené místo. K účasti ve studii bylo namátkově osloveno co nejvíce přítomných návštěvníků klu-

bu. Významně intoxikovaní (alkoholem či jinou látkou) návštěvníci nebyli osloveni. Dotazníky byly administrovány formou osobního rozhovoru s návštěvníky akcí. Odpovědi byly respondenty zaznamenány do papírového formuláře.

Výběr klubů byl zahájen vytvořením seznamu klubů zaměřených na různé žánry elektronické taneční hudby nacházejících se na území Prahy. Seznam byl vytvořen pomocí sociální sítě Facebook a osobních doporučení. Následně byly kluby osloveny pomocí e-mailu a sociální sítě Facebook. Kluby, které na tuto formu komunikace nereagovaly, byly následně osloveny osobně. Ze 7 oslovených klubů 3 odmítly, a celkově se tak sběr dat uskutečnil ve 4 klubech během 6 akcí (dva kluby byly navštíveny dvakrát). Sběr dat probíhal v časech mezi 22. a 2. hodinou, navštíveny byly maximálně dva kluby za noc a sběr dat trval jeden měsíc (březen 2023). Během sběru dat byly navštíveny elektronické taneční akce žánrů drum and bass, techno, house a psytrance.

Návštěvníci akcí byli osloveni s žádostí o účast na výzkumu a informacemi o jeho zaměření. Byli obeznámeni s anonymitou a dobrovolností účasti ve výzkumu. Následně byli seznámeni s faktem, že pro účast na výzkumu musí splňovat podmínku zletilosti. Respondenti byli také informováni o možnosti si na toto téma promluvit, přičemž tato možnost představovala prostor pro poskytnutí informací, jak minimalizovat rizika spojená s užíváním psychoaktivních látek. Respondentům bylo v těchto případech sděleno, že lepší je psychoaktivní látky neužívat, ale v případě, že je užívat plánují, jim byly poskytnuty rady, jak minimalizovat rizika spojená s užitím. Informace mimo jiné zahrnovaly i upozornění na dostupnost kolorimetrických reagenčních testů a způsoby, jak si je opatřit, ale i upozornění na jejich nedostatky a způsoby, jak zvýšit jejich přesnost.

Vzhledem k tomu, že služby zajišťující testování složení v České republice fungují pouze jako výzkumný projekt a nejsou široce dostupné, jsou zkušenosti s testováním složení v této práci zaměřeny výhradně na testování pomocí kolorimetrických reagenčních testů.

Data z dotazníků v papírové podobě byla vložena do datové matice v programu MS Excel a následně zpracována popisnou statistikou.

4 ETIKA

Během výzkumu byla dodržena všechna etická pravidla. Respondenti byli obeznámeni s tématem výzkumu, dobrovolně vyplnili anonymní dotazník a předáním souhlasili s účastí na výzkumu. Zkušenost s užitím MDMA (extáze) nebylo kritérium pro účast na výzkumu, a vyplněním tak neprozradili, že s užitím nějakou zkušenost mají. Po předání byly dotazníky přeloženy na polovinu a založeny do pořadače, aby nebylo možné na místě spojit respondenta s dotazníkem.

Sběr v klubech probíhal se souhlasem majitele nebo personálu a v práci kvůli anonymitě klubů nejsou uvedeny žádné identifikační údaje.

V dotazníku byl také uveden kontakt na autora v případě možných dotazů nebo připomínek a výzkum byl předem posouzen a schválen Etickou komisí pro posuzování studentských závěrečných prací Kliniky adiktologie 1. LF UK a VFN v Praze.

5 VÝSLEDKY

Během výzkumu bylo shromážděno celkem 149 dotazníků, z nichž 5 bylo vyřazeno při kontrole dat z důvodu nekonzistence nebo neúplnosti odpovědí. Výzkumný soubor tedy tvořilo 144 respondentů se zastoupením 95 (66 %) mužů, 45 (31,3 %) žen, 1 (0,7 %) respondent u pohlaví zvolil možnost jiné a 3 (2,1 %) respondenti při pohlaví nezakroužkovali nic. Průměrný věk respondentů zahrnutých do výzkumného souboru byl 24,6 let, minimum 18 let, maximum 41 let.

5.1 Prevalence užití extáze na akcích s elektronickou taneční hudbou v Praze

O prevalenci užití extáze na akcích s elektronickou taneční hudbou v Praze informuje *tabulka 1*.

	Celoživotní	12měsíční	30denní
Prevalence užití extáze	75,0 %	58,3 %	27,0 %
Počet užití extáze (průměr)	X	7,9	1,8
Počet užití extáze (modus)	X	2	1
Maximální počet užití extáze	X	100	7

Tabulka 1 | Prevalence užití extáze na akcích s elektronickou taneční hudbou v Praze

5.2 Jistota uživatelů extáze ohledně jejího obsahu a obavy ohledně jejího složení

Z respondentů, kteří mají zkušenost s užitím extáze (n=108), většina respondentů (58,3 %) uvedla, že si jsou jistí, co obsahuje extáze, kterou užívají. Vysoké množství MDMA v extázi nepředstavovalo častý důvod k obavám (27,8 %), zatímco výskyt nebezpečnějších látek v extázi byl důvodem k obavám u většiny respondentů (53,7 %) (*tabulka 2*). Respondenti, kteří uvedli, že někdy použili kolorimetrické reagenční testy (n=23), projeví větší strach ohledně vysokého množství MDMA (34,8 %), i ohledně přítomnosti nebezpečnějších látek (65,2 %), zatímco respondenti, kteří uvedli, že v posledních 12 měsících užili extázi více než 4krát (n=27), projeví menší obavy z vysokého množství MDMA (22,2 %) a z přítomnosti nebezpečnějších látek (40,7 %).

Otázka	Odpověď	Počet	Podíl v %
Jste si jistý, co obsahuje extáze, kterou užíváte?	Určitě ano	25	23,1
	Spíše ano	38	35,2
	Spíše ne	28	25,9
	Určitě ne	17	15,7
Máte strach, že by extáze, kterou užíváte, mohla obsahovat vysoké množství MDMA?	Určitě ano	18	16,7
	Spíše ano	12	11,1
	Spíše ne	44	40,7
	Určitě ne	34	31,5
Máte strach, že by extáze, kterou užíváte, mohla obsahovat jiné nebezpečnější látky?	Určitě ano	30	27,8
	Spíše ano	28	25,9
	Spíše ne	35	32,4
	Určitě ne	15	13,9

Tabulka 2 | Jistota uživatelů extáze ohledně jejího obsahu a obavy ohledně jejího složení

Otázka	Odpověď	Počet	Podíl v %
Jak často používáte testovací soupravu ke zjištění složení extáze před jejím užitím?	Vždy	3	2,8
	Téměř vždy	7	6,5
	Někdy	2	1,9
	Občas	11	10,2
	Nikdy	85	78,7
Odkud získáváte testovací soupravy?	Z internetových obchodů	5	21,7
	Z kamenných obchodů	2	8,7
	Od přátel	13	56,5
	Jiné	3	13,0
Co Vám brání v používání testovacích souprav nebo v jejich častějším používání?	Nevím, kde je koupit	14	13,0
	Nevěděl/a jsem, že existují	17	15,7
	Cena	11	10,2
	Důvěřuji informacím ze zdroje	18	16,7
	Složení mě nezajímá	18	16,7
	Nemám je u sebe, když je potřebuji	30	27,8
	Jiné	8	7,4
Používáte internet ke zjištění složení podle vzhledu (databáze, fóra...)?	Ano	48	44,4
	Ne	60	55,6

Tabulka 3 | Používání kolorimetrických testů a internetu ke zjištění složení extáze

5.3 Používání kolorimetrických testů a internetu ke zjištění složení extáze

Zkušenost s použitím kolorimetrických reagenčních testů ke zjištění složení extáze před jejím užitím mělo 21,4 % uživatelů extáze. Internet patřil k významným zdrojům informací a až 44,4 % uživatelů extáze uvedlo, že tímto způsobem zjišťují informace týkající se složení extáze. Mezi těmi, kteří používají kolorimetrické reagenční testy, bylo nejčastějším způsobem jejich získávání od přátel, následováno získáváním z internetových obchodů. Mezi

jinými způsoby získávání bylo jednou zmíněno testování dealerem a dvakrát získávání testů od rodinného příslušníka, v ostatních případech zůstal způsob získávání neuveden. Dohromady 2/3 respondentů uvedly mezi důvody, proč nepoužívají kolorimetrické reagenční testy (nebo je nepoužívají častěji), že je nemají u sebe, když je potřebují, nevěděly, že takové testy existují, nevědí, kde je lze koupit a cenu. Mezi jinými důvody bylo uvedeno „ze začátku jsem nevěděl, že existují“, časová námaha a dostupnost (tabulka 3). Z respondentů, kteří za posledních 12 měsíců užili extázi, použilo za toto období kolorimet-

rické reagenční testy 15,9 %. Z respondentů, kteří v posledních 12 měsících použili kolorimetrické reagenční testy k otestování extáze, byl průměrný počet užití extáze za toto období 3,7 a průměrný počet použití kolorimetrických reagenčních testů za toto období 1,9.

5.4 Postoje uživatelů extáze ohledně služeb testujících složení extáze

Skoro všichni respondenti (92,6 %) souhlasí s tvrzením, že uživatelé extáze by informace o jejím složení před užitím mít měli. Většina (75,9 %) uvedla, že kdyby testování odhalilo nebezpečnou látku, tak by ji neužili. Většina uživatelů extáze (82,3 %) rovněž uvedla, že kdyby byly služby testující složení extáze poskytovány zdarma, tak by je využili (tabulka 4). Respondenti, kteří uvedli, že někdy použili kolorimetrické reagenční testy (n=23), udávali častěji, že by látku neužili, kdyby testování odhalilo nebezpečnou látku (87 %) a že by využili služeb poskytujících testování složení extáze zdarma (87 %). Respondenti, kteří uvedli, že by byli za testování složení extáze ochotni zaplatit (80,6 %), v průměru uváděli, že by byli ochotni zaplatit maximálně 303,7 Kč. Ostatní respondenti uvedli částku 0 Kč (11,1 %) nebo neuvedli nic (8,3 %).

5.5 Zdravotní problémy vyplývající ze složení extáze

Zkušenost se zdravotními problémy vyplývajícími ze složení extáze (např. vysoké množství MDMA nebo přítomnost jiných látek apod.) uvedlo 20,4 % uživatelů. Skoro polovina uživatelů (45,4 %) uvedla, že znají někoho, kdo měl zdravotní problémy, které připisuje složení extáze (tabulka 5). Mezi respondenty, kteří někdy použili kolorimetrické reagenční testy, byla výrazně vyšší zkušenost se zdravotními problémy, které byly připisovány složení extáze (34,8 %), a podstatně častěji jimi byly také uváděny zdravotní problémy známých v souvislosti s užitím extáze (60,9 %).

6 DISKUSE

U respondentů, kteří mají zkušenost s použitím kolorimetrických reagenčních testů, bylo pozorováno, že častěji uvádějí obavy ohledně obsahu extáze, zájem využít testovací služby a neužití látky, kdyby testování odhalilo nebezpečnou látku. Nejvýraznější však byl rozdíl v častějším uvádění zdravotních problémů připisovaných složení extáze (34,8 %) a zdravotních problémů připisovaných

Otázka	Odpověď	Počet	Podíl v %
Uvedte svůj postoj k výroku: „Uživatelé by měli mít informace o složení extáze před jejím užitím.“	Souhlasím	73	67,6
	Spíše souhlasím	27	25,0
	Spíše nesouhlasím	4	3,7
	Nesouhlasím	0	0,0
	Nevím	4	3,7
Uvedte svůj postoj k výroku: „Pokud by testování látky odhalilo nebezpečnou látku, neužil/a bych ji.“	Souhlasím	55	50,9
	Spíše souhlasím	27	25,0
	Spíše nesouhlasím	11	10,2
	Nesouhlasím	8	7,4
	Nevím	7	6,5
Využili byste službu pro testování složení extáze, kdyby byla zdarma?	Určitě ano	69	64,5
	Spíše ano	19	17,8
	Spíše ne	11	10,3
	Určitě ne	8	7,5

Tabulka 4 | Postoje uživatelů extáze ohledně služeb testujících složení extáze

Otázka	Odpověď	Počet	Podíl v %
Měli jste někdy zdravotní potíže po užití extáze, které připisujete složení látky?	Ano	22	20,4
	Ne	86	79,6
Znáte někoho, kdo měl potíže po užití MDMA (extáze), které připisoval složení látky?	Ano	49	45,4
	Ne	59	54,6

Tabulka 5 | Zdravotní problémy vyplývající ze složení extáze

složení extáze mezi známými (60,9 %). Právě zdravotní problémy mohly vyvolat jejich vyšší zájem o testování složení extáze. Mezi respondenty, kteří užívají extázi častěji, bylo zase pozorováno, že mají nižší strach ze složení extáze. Tato pozorování v důsledku malé velikosti těchto podsouborů nemusejí být reprezentativní.

Odpovědi respondentů na otázku, zda si jsou jistí, co obsahuje extáze, kterou užívají (viz *tabulka 2*), naznačují vzhledem k jejich odpovědím na obavy ze složení extáze a zájem o využití testovacích služeb, že otázka byla nesprávně pochopena. Je možné, že někteří respondenti odpověděli na otázku s tím, že si jsou vědomi, že extáze může obsahovat vysoké množství MDMA a nebezpečné příměsi.

Kulhánek (2013) ve své studii v pražských klubech dospěl k obdobným prevalenčním výsledkům užití extáze jako tato práce. Zastoupení respondentů podle věku a pohlaví se také shoduje. Ve srovnání s celoživotní prevalencí užití extáze v klubech i mimo Prahu (Mravčík et al., 2015) je v této práci mírně vyšší celoživotní prevalence užití extáze, což lze vysvětlit vyšší celoživotní prevalencí užití extáze mezi respondenty v pražských klubech nebo časovým odstupem obou údajů.

Výsledky této práce jsou srovnatelné s výsledky práce Southey et al. (2020), kteří ve své studii rovněž uvádějí, že více než 50 % respondentů, kteří někdy užili nelegální psychoaktivní látku, pociťuje strach z nejistoty složení, a přes 90 % by si nechalo svou látku zdarma otestovat. V téže práci také uvádějí, že 52 % uživatelů by látku neužilo, kdyby po otestování zjistili, že se jedná o nebezpečnou látku, a 26 % by látku pravděpodobně neužilo.

Záměr neužít psychoaktivní látku poté, co testování složení odhalí, že se jedná o jinou než látku zamýšlenou nebo látku nebezpečnou, uvádí studie Knox (2019) na 76 % respondentů, studie Johnston et al. (2006) na 76 %, studie Valetne et al. (2019) na 94 %, a studie Kubů et al. (2006) na 78 % (39 % od užití odradí příležitostně a 39 % odradí od užití vždy). V této práci uvedlo záměr neužít nebezpečnou látku 75,9 % uživatelů extáze. Lze konstatovat, že výsledky jsou konzistentní napříč studiemi a že služby testující složení psychoaktivních látek mají značný vliv na změnu uživatelského chování směrem k snížení rizik.

Kubů et al. (2006) rovněž uvádějí, že z těch, kteří v posledním roce užili extázi, použilo kolorimetrické reagenční testy 5 %, což je výrazně méně než 15,9 % ve výsledcích této studie. Je tedy pravděpodobné, že nedostupnost testovacích služeb zvýšila zájem uživatelů extáze o samotestování pomocí kolorimetrických reagenčních testů.

Johnston et al. (2006) uvádějí, že internet ke zjištění složení extáze používá 40 % respondentů. Údaje odpovídají výsledkům této studie o používání internetu ke zjištění složení extáze podle vzhledu, které ukazují, že internet představuje pro uživatele extáze podstatný zdroj informací.

7 METODOLOGICKÁ OMEZENÍ

Vzhledem ke značně odmítavému postoji jiných klubů ke sběru dat byl výzkum realizován pouze ve 4 klubech, což mohlo mít vliv na zjištěné výsledky. Data práce mohla být mírně ovlivněna i faktem, že v několika případech respondenti po zjištění zaměření práce uvedli, že nemají zájem o účast ve studii kvůli tomu, že nemají zkušenost s užitím extáze, ale i tím, že nebyli oslovováni významně intoxikovaní (alkoholem či jinou látkou) návštěvníci. Přesto mohly být výsledky studie intoxikací respondentů ovlivněny.

Studie je zatížena metodologickými omezeními a zkresleními typickými pro dotazníková průřezová šetření, zejména rizikem informačního a selekčního biasu. Odpovědi zaměřené na prevalenci a počet užití extáze a kolorimetrických reagenčních testů mohly být respondenty zkresleny. U respondentů mohlo také dojít k nepochopení otázek, jako tomu například pravděpodobně bylo při otázce, zda si jsou respondenti jistí, co obsahuje extáze, kterou užívají (viz *tabulka 2*). Oslovování respondentů probíhalo formou namátkového výběru v nenáhodně vybraných klubech, a výsledky tak nemusejí být reprezentativní pro všechny uživatele extáze na pražské klubové scéně.

8 ZÁVĚR

Práce potvrdila, že trávení volného času mladými dospělými lidmi v prostředí noční zábavy je spojeno s častým užitím extáze. Přestože si dotázaní uživatelé extáze uvědomují riziko přítomnosti nebezpečnějších příměsí a podstatná část se setkala se zdravotními problémy, které připisují složení extáze, kolorimetrické reagenční testy používá jen malá část uživatelů. Jejich nedostupnost na místech, kde dochází k užití extáze, je nejčastěji uváděným důvodem k jejich nepoužívání. Značná část uživatelů o dostupnosti těchto testů neměla informace.

Práce ukázala, že informace o složení extáze, resp. testování tablet extáze, je intervencí, která má potenciál ovlivnit uživatelské chování, a snížit tak rizika vyplývající z užívání psychoaktivních látek získaných na nelegálním trhu. Tyto intervence by se měly stát součástí adiktologických programů zaměřených na snížení rizik v prostředí noční zábavy. V současné době nejsou služby testující složení drog v České republice standardně dostupné kvůli obavám z postihu služeb i jejich klientů. Dostupnost kolorimetrických reagenčních testů v rámci tanečních akcí za přijatelnou cenu a šíření informací o jejich dostupnosti (v kombinaci s tradičními harm reduction intervencemi v prostředí zábavy) by mohlo být vhodnou intervencí snižující rizika spojená s psychoaktivními látkami v prostředí noční zábavy. Je však potřeba změnit přístup orgánů činných v trestním řízení, případně legislativní rámec tak, aby programy testování drog v prostředí zábavy mohly být v ČR bez obav realizovány.

Role autorů | Článek vznikl v rámci bakalářské práce oboru Adiktologie na 1. LF UK. MM připravil a provedl výzkum, sebral a analyzoval data, připravil návrh článku. VM byl vedoucím bakalářské práce, v jejímž rámci byl výzkum proveden, a připomínkoval návrh článku.

Konflikt zájmů | Bez konfliktu zájmů.

LITERATURA / REFERENCES

- BARRATT, Monica J., et al. Pill testing or drug checking in Australia: acceptability of service design features. *Drug and alcohol review*. 2018, **37**(2), 226–236. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/dar.12576>.
- BRUNT, Tibor M., et al. Drug testing in Europe: monitoring results of the Trans European Drug Information (TEDI) project. *Drug testing and analysis*. 2017, **9**(2), 188–198. Dostupné z: <https://doi.org/10.1002/dta.1954>.
- DrugsInfoSite. O projektu. n. d. Dostupné z: https://drugsinfosite.org/dis/dis_about/.
- EUROPEAN MONITORING CENTRE FOR DRUGS AND DRUG ADDICTION. EMCDDA operating guidelines for the European Union Early Warning System on new psychoactive substances. Publications Office of the European Union, Luxembourg. 2019, 27 s. ISBN 978-92-9497-460-0. Dostupné z: https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/12213/EWS%20guidelines_final.pdf.
- FREGONESE, Martina, et al. Drug checking as strategy for harm reduction in recreational contexts: evaluation of two different drug analysis methodologies. *Frontiers in Psychiatry*. 2021, **12**. Dostupné z: <https://doi.org/10.3389/fpsy.2021.596895>.
- CHOMYNOVÁ, Pavla, et al. Zpráva o nelegálních drogách v České republice 2022. Praha: Úřad vlády České republiky. 2022. ISBN 978-80-7440-306-4.
- JOHNSTON, Jennifer, et al. A survey of regular ecstasy users' knowledge and practices around determining pill content and purity: Implications for policy and practice. *International Journal of Drug Policy*. 2006, **17**(6), 464–472. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2006.03.008>.
- KNOX, Andrea. 2019 Results, Know Your Stuff NZ. 2019. Dostupné z: <https://knowyourstuff.nz/our-results-2/testing-results/testing-reports/2018-19-results/>.
- KOMESAROFF, Paul A., LLOYD-JONES, David Martyn. Pill testing warrants assessment in careful pilot programmes. *Internal Medicine Journal*. 2019, **49**(4), 419–421. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/imj.14258>.
- KUBŮ, Pavel, ŠKAŘUPOVÁ, Kateřina, CSÉMY, Ladislav. Tanec a drogy 2000 a 2003: výsledky dotazníkové studie s příznivci elektronické taneční hudby v České republice. Praha: Úřad vlády České republiky. 2006, 91 s. ISBN 80-86734-77-3.
- KULHÁNEK, Adam. Užívání návykových látek v pražských klubech zaměřených na elektronickou taneční hudbu: dotazníkové šetření. 2013. Bakalářská práce. Univerzita Karlova, 1. lékařská fakulta, Klinika adiktologie 1.LF UK a VFN v Praze. Vedoucí práce Vacek, Jaroslav.
- MAGHSOUDI, Nazlee, et al. Drug checking services for people who use drugs: a systematic review. *Addiction*, 2022, **117**(3), 532–544. Dostupné z: <https://doi.org/10.1111/add.15734>.
- MRAVČÍK, Viktor, et al. Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice v roce 2014. Praha: Úřad vlády České republiky. 2015. ISBN 978-80-7440-134-3.
- MV ČR, Policie ČR. Stanovisko MV a Policie ČR k testování extáze. 2010. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/stanovisko-mv-a-policie-cr-k-testovani-extaze.aspx>.
- PEACOCK, Amy, et al. Profile and correlates of colorimetric reagent kit use among people who use ecstasy/MDMA and other illegal stimulants in Australia. *International Journal of Drug Policy*. 2021, **97**. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2021.103334>.
- RVKPZ. Materiál a diskuze v bodě různé na jednání Rady vlády pro koordinaci politiky v oblasti závislostí týkající se zásahu policie na festivalu taneční hudby Let it Roll Winter 2023, který proběhl 24. a 25. února 2023 v Praze. 2023. Nepublikováno.
- SOUTHEY, Madeleine, et al. Patterns of ecstasy use amongst live music event attendees and their opinions on pill testing: a cross sectional study. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*, 2020, **15**. Dostupné z: <https://substanceabusepolicy.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13011-020-00295-1>.
- VALENTE, Helena, et al. Evaluation of a drug checking service at a large scale electronic music festival in Portugal. *International Journal of Drug Policy*. 2019, **73**, 88–95. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.drugpo.2019.07.007>.